

VILNIAUS UNIVERSITETAS
GAMTOS MOKSLŲ FAKULTETAS
EKOLOGIJOS IR APLINKOTYROS CENTRAS

Vilma Vildaitė

Magistrantūros studijų programa
APLINKOTYRA IR APLINKOTVARKA

**TAIKOMŲ IR ALTERNATYVIŲ PRIEMONIŲ PRIEŠ LAUKINIŲ
STAMBIŲJŲ ŽINDUOLIŲ SUKELIAMUS AUTOĮVYKIUS
EFEKTYVUMO TYRIMAS MAGISTRALĖJE A2 (VILNIUS –
PANEVĖŽYS) 2002 01 01 – 2009 12 01 METAIS**

Magistro darbas

Mokslinis vadovas:
doc. dr. G. Ignatavičius

Vilnius, 2010

Ivadas

Kasmet automobilių susidūrimai su laukiniais žinduoliais sudaro didelę dalį visų įvykusių autoįvykių (Bushman, Vinek et al., 2001).

Automobilių susidūrimai su žvėrimis mūsų šalies keliuose – neretas įvykis, kartais pasibaigiantis tragiška atomazga. Kai kuriuos judriausius kelius nuo miškų skiria apsauginės metalinio tinklo tvoros. Tačiau ir tai ne visada apsaugo tiek vairuotojus, tiek gyvūnus nuo susidūrimų.

Visame pasaulyje diegiamos įvairios saugumo priemonės mažinančios automobilių susidūrimų su laukiniais žinduoliais skaičių. Tai kelio aptvėrimai metalinio tinklo tvoromis, perspėjamieji kelio ženklai, kelio apšvietimas, ultragarsiniai švilpukai, pakelių augalijos tvarkymas, požeminės pralaidos žvėrimis, „žalieji tiltai“, repelentai, reflektoriai (Ruediger et al., 2007; Pojar, 1975).

Šiuo metu, Lietuvoje, pagrindinis būdas diegiamas apsaugoti laukinius žvėris keliuose nuo susidūrimų su automobiliais – iespėjamieji kelio ženklai, aptvėrimai apsauginėmis metalinio tinklo tvoromis, bei požeminės pralaidos. Prieš diegiant įvairias saugumo priemones privaloma atsižvelgti į vietas, kur laukiniai žvėrys dažniausiai migruoja per kelią, jų migracijos takus. Žvėrių migracija (lot. *migratio* – kėlimasis, kraustymasis) – reguliarus ir kryptingas gyvūnų kėlimasis iš vienos vietos į kitą, susijęs su veisimusi ir sezoninių gamtinių sąlygų pasikeitimu (Farkašas, 1988). Dažniausiai tose laukinių žvėrių migracijos vietose siūloma įrengti požemines pralaidas su nukreipiamosiomis tvoromis.

Šiuo darbu noriu paliesti aktualią problemą – automobilių susidūrimą su stambiaisiais žinduoliais ir kitais laukiniais žvėrimis, kylančią tiek Lietuvoje, tiek visame pasaulyje, kuomet tokių susidūrimų metu žūsta laukiniai gyvūnai ir neretai gali žūti žmonės. Jau esančios įdiegtos automobilių keliuose saugumo priemonės nuo susidūrimų su stambiaisiais žinduoliais nebuvo plačiai tirtos po jų įdiegimo, o atlikti moksliniai tyrimai Lietuvoje verčia abejoti jų efektyvumui.

Šiame darbe pagrindinis dėmesys skiriamas Lietuvos magistraliniam keliui A2 (Vilnius – Panevėžys). Darbe apžvelgiama literatūra apie diegiamas, bei jau įdiegtas saugumo priemones nuo susidūrimų su stambiaisiais žinduoliais, apsvarstomos galimos alternatyvos ir jų efektyvumas. Analizuojami iš Vilniaus, Širvintų, Ukmergės, Panevėžio rajoninių policijos komisariatų surinkti registruoti duomenys apie laukinių žinduolių sukeltus autoįvykius magistraliniame kelyje A2 (Vilnius – Panevėžys) 2002 01 01 – 2009 12 01 metų laikotarpiu. Trumpai apžvelgiami registruoti automobilių susidūrimai su stambiaisiais žinduoliais, Širvintų, Ukmergės, Panevėžio rajonų krašto keliuose, kuriuose be iespėjamųjų kelio ženklų, šiuo metu nėra diegiamos kitos saugumo priemonės.